

FORMA MINORUM

BÍZZATOK,

MERT LEGYŐZTEM A VILÁGOT

A nagybőjt készülődései közben a szent liturgia szép lassan és fokozatosan vezet el a kereszténység legnagyobb ünnepéhez, a húsvéhoz. Bár mindannyian készülünk és próbáljuk megközelíteni ennek az ünnepnek a lényegét – Krisztus Jézus feltámadásának misztériumát –, újra meg újra szembesülünk azzal, hogy minden készülődés és felfogási kísérlet gyenge erőlködés, és nagymértékben megoldatlanságainkkal való szembesülés is. Törekvéseink szükségszerűen hordozzák a tér és idő korlátait. De míg csupán elképzeléseinket és végrehajtandó terveinket kívánjuk megvalósítani bennük, addig ezek a korlátok egyre inkább csak korlátoznak. Még akkor is, ha ezek a végrehajtandó tervek lelkieknek vagy teológiai színezetű önmegvalósításnak mondatnak.

Húsvétra készülve, igazából nem kell a tér és idő korlátait figyelmen kívül hagyó emberré lennünk. Különösen nem szabad képzelgéseinkben addig jutni, hogy a konkrét tértől és konkrét időtől elvonatkoztatott ezoterikus álmodozássá formáljuk életünket. Ugyanis Krisztus feltámadása is konkrét térben és időben történt. Jóllehet ez az esemény a maga történelmiségében is történelem feletti. Annyiban történelmi, hogy föltámadt és annyiban történelem feletti, hogy valóban föltámadt. Amikor a liturgia minden lényegesre tekintettel lévő történésében: a konkrét ország konkrét városának vagy falujának templomában, a kijelölt idő behatárolható keretei között átéljük a rettenetes szörnyűséget – az Istenember meggyilkolását – akkor élhetjük át igazán bűneink szörnyűségét és életünk megoldhatatlan tehetetlenségét.

De ugyanebben a templomban élhetjük át, hogy a feltámadási szertartás fényében újra felzeng az alleluja és az öröm túlcsoorduló mértékével konkrét megtapasztalása történik a Feltámadottnak, Jézus Krisztusnak. Itt élhetjük át a ki sem fejezhető gyönyörűséget, beteljesedést és életünk megoldottságát. Átéltük, hogy a szeretet magához ragadott, s ezáltal mi is szerethetünk. Az életünk életté válik. Talán azt is lehet mondani, hogy megtapasztaljuk saját életünkben a keresztség misztériumát, ahol Krisztussal együtt meghaltunk és föltámadtunk.

Nem véletlen, hogy az Egyház húsvét éjszakáján keresztel és a keresztségi fogadalomtétellel segíti az emlékezést. A Feltámadottal való találkozás és a Vele való közösség minden nehézség biztos megoldásának örömteli békéjét adja. Nyugodtan mondhatjuk vele:

„A világban üldözést szenvedtek, de bízattok, mert legyőztem a világot.” (Jn 16,31)

99.

2017. április

Komáromi János:
Bízattok, mert legyőztem a világot

Komáromi János:
Ünnepre készülődve
A húsvéti idő
Nagybőjti himnusz
Búcsúzás az allelujától

Komáromi János:
Ima az egységért

Közös Állásfoglalás
a keresztény egységről

Dobszay László:
A „Vezeklők visszafogadása”
Nagycsütörtökön

Dobszay László:
Gondolatok a Húsvét
éjszakára való felkészüléshez

Rákóczi Piroska OFS:
Még egy érv az eutrapelia
erénye mellett

Székely János:
Kiáltás az életért

Molnár Renáta –
Hofher József SJ:
A mozgás lelkiisége

Böjte Csaba
imája gyermekáldásért

MEGHÍVÓ

Komáromi János

Ünnepre készülődve

A nagy liturgikus cselekményekre tekintettel – hiszen húsvét következik – szeretnék egy-két nem hosszú, de megszívlelendő szempontot adni és ezzel segíteni a testvéreknek az ünnep átélésében.

Talán alkalmas szempont, ha egy rövid idézettel indítom A Liturgia tüzeiben c. munka egy **gondolatmenetével**.

„Az Isten házából kijövet magunkkal visszük a kegyelem irányító világosságát és szent termékenységét, hogy ezekkel az értékekkel meggazdagodva képesek legyünk a mindennapi élet szürkeségét száműzni, az életet napsütéssé tenni, a gyarlóságot legyőzni, Krisztus szellemét megvalósítani és az életküzdelmet úgy alakítani, hogy ne legyen egyéb, mint a megkezdett sacrális cselekménynek a templomon kívüli folytatása. Így szenteli meg a liturgikus szellem az életet és alakítja át a világot végtelen méretű Istenházává, melyben a tökéletes élet nemes Istentisztelete soha sem szűnik meg.

Ehhez a beteljesüléshez azonban mindenekelőtt tökéletes ismeret kell. El kell tehát mélyülnünk a Liturgia szellemében és át kell élnünk azt, amit a Liturgia szimbolizmusa esetről esetre közvetít, hogy képesek legyünk a liturgikus kultúra megvalósítása által az igazi vallásosságban elérni a tökéletességet.

A liturgikus szellem áldásdús kihatását századokon keresztül nélkülöztük és még ma is vannak százezrek, esetleg sok-sok milliók, akikben még nem ébredt fel a liturgikus öntudat. Vallásos lelkekre van tehát szükség, kikben a liturgikus kultúra teljesen megérett, és akiket a Liturgia szelleme oly vallásosságra nevelt, amely minden gyarlóságból kivetkőzve a tökéletesség útját járja és az Isten közvetlen közelében tartózkodik. Ezekben a lelkekben a Liturgia által közvetített benső gazdagság elviselhetetlen feszültséget támaszt és ez apostoli tevékenységben pattan ki, ellenállhatatlan benső dinamikájával lelkeket keres és talál, kiket azzal a gazdag vallásos értékefelesleggel ajándékoz meg, mely másokra is átárad. Így nevel a Liturgia apostolokat, akikben megvan az adottság ahhoz, hogy a távolállókot közelebb hozzák, a közelebb jutottakat bevezessék a liturgikus élet misztériumába és a bevezetetteket tökéletesítsék a sacrális élmény felfokozásában.” (Wimmer M. Anzelm O.S.M. A liturgia tüzeiben¹)

Minthogy a húsvéti idő tartalmas átélésére készülünk, ezért illő és üdvös, hogy ilyenkor azokat a kérdéseket tegyük gondolkodásunk középpontjába, ami segítséget nyújthat ebben. Ezért egy igen rövid összefoglalót kívánok megosztani A HÚSVÉTI IDŐ-ről.

„Az egyházi év második időszakában, a húsvéti ünnepkörbe lépünk. Ha a karácsonyi ünnepkör az advent éjszakai sötétsége miatt röviden így jellemezhetjük: 'A világosság belevilágít a sötétségbe', akkor a napfényes húsvéti időre még inkább ráillenek Sz. János evangéliuma kezdetének további szavai: 'De a sötétség nem fogta föl a világosságot', sőt ellenséges érzülettel támadt ellene; ám 'azoknak, akik fölfogták, hatalmat adott, hogy Isten fiaivá legyenek'. Az Úr Krisztus megalapította a világosság birodalmát, – ez volt a karácsonyi időszak eredménye. Ugyancsak drámai volt, amint a fényesség lassan-lassan áttörte az advent éjszakáját, s mind tündöklőbben ragyogott fel a karácsony énekeiben, az epifánia fényözönében és Gyertyaszentelőkor. Egyetlen szóba foglalhatjuk tehát, amit a karácsonyi idő jelent: v i l á g o s s á g (a görögben: fősz: φως).

A húsvéti időt sokkal mélyebb tragikum jellemzi: a sötétség először is harcba száll a világossággal, és a világosság átmenetileg vérvörösen hanyatlik le (nagyhét), de utána annál ragyogóbban és győzelmesebben kel föl a húsvét Napja, hogy pünkösdkor delelőjét érje el. Soha többé le nem áldozik, hanem megdicsőültségbe öltözik, és az örök Nap fényességével ragyog (paruzia²).

A húsvéti időt még másképp is jellemezhetjük. Ha Krisztus karácsonykor elsősorban mint f é n y j e l e n t m e g (epifánia = megjelenés), most mint é l e t v o n u l b e az Egyházba és a lélekbe. Ő 'az élet', és mindnyájunkat isteni étellel tölt meg a keresztségben és az Eucharisziában. De ennek a nagy ajándéknak az ő halála az ára. Tehát é l e t K r i s z t u s h a l á l a á r á n : ez az egyházi év

¹ Szociális Missziótársulat, Bp. 1939

² eljövétel → Krisztus végső eljövetele

második ünnepkörének, a húsvéti időnek legmélyebb értelme. Ilyenformán a régi Krisztus-monogram röviden az egyházi év két ünnepkörének értelmét is kifejezi: fész – zóé; világosság – élet. Valóban, a két ünnepkör egymással szoros vonatkozásban van, az egyik a másikból bontakozik ki. Először a világosságnak kellett felragyognia, s csak így teremthetett azután melegével életet. Másrészt persze a két ünnepkör egészen önállóan sorakozik egymás mellé. Mindkettőben egészen Előlről kezdi az ember: adventben is, nagyböjtben is a megváltatlanság állapotába helyezzük magunkat, mintha még nem volnánk megkeresztelve, mintha még nem nyertük volna el a megszentelő kegyelmet. Ez éppen a liturgia szent színjátéka, amely azonban valóságot tartalmaz, éspedig az isteni életet, az életet a maga teljességében.

Két nagy jótéteményt köszönhet a bukott emberiség az Úrnak. Az egyik a *m e g t e s t e s ü l é s*; ez volt az első ünnepkör tárgya. Ez azonban csak előfeltétele a másodiknak, a nagyobbknak, amelyet a húsvéti ünnepkör ad meg nekünk, és ez a *m e g v á l t á s*. Krisztus meg akar váltani minket bűneinktől. Nekünk tehát annak tudatában kell lennünk, hogy szegény bűnösök vagyunk. Erre való a böjti idő. Szenvedése, keresztye, föltámadása által akar megváltani minket, ezt ünnepejük a nagyhéten és a húsvét ünnepeivel. Isten gyermekeivé kíván avatni minket, és a Szentlelket akarja nekünk elküldeni. Erre való az egész húsvéti idő és a pünkösöd. Szóval most az Egyház életében kiemelkedő és lelkünk üdvössége szempontjából igen jelentős időszakhoz értünk. Megérthetjük, hogy miért készít reá minket oly szorgos gonddal az Anyaszentegyház, miért kívánja a lélektisztítást: hogy minél jobban megérjen a lelkünk az ünnepek ünnepeinek, a kereszténység legnagyobb ünnepeinek, a húsvétnak méltó megülésére.

Az egyházi év folyamán csak két nagy előkészületi idő van: az advent és a nagyböjt. A kettő sokban különbözik egymástól. Elsősorban is az utóbbi, a húsvéti ünnep nagyobb jelentőségének megfelelően majdnem háromszor olyan hosszú, mint az advent. Azonkívül az advent idejének jellege örömmel színezett vágyakozás, a böjté pedig komoly önmegtagadás; az adventben fokozatosan nő az öröm és a várakozás, a böjtben pedig mindig jobban és jobban átjárja lelkünket a szomorúság és a töredelem; az advent inkább érzelmvilágunkat, a böjt akaratunkat ragadja meg.

Igazi pedagógiai művészettel három fokozaton visz keresztül bennünket az Anyaszentegyház a húsvéti előkészület idején: Kezdi a *böjtelővel*, erre jön maga a *nagyböjt* ideje, majd a *szenvedés* ideje. A *böjtelő* csupán előkészíteni kíván bennünket a magunkba szállás idejére, alkalmas átmenetet nyújt a farsang vidámságából a nagyböjtbe; maga a *nagyböjt* a szigorú bűnbánat, és a komoly magunkba szállás ideje, a *szenvedés* idejét pedig egészen különösen az Úr Krisztus szenvedése emlékezetének szenteljük.”³

NAGYBÖJTI HIMNUSZ

1. Itt az alkalmas szent idő, az üdvösségnek napjai, hogy megtisztítsuk a szívünk, lemosta vétkek szennyeit. Ámen.
2. Jelezte ezt már Mózes is, – ki vad vidékre elvonult, – vállalva népe bűneit, – hogy sírva, könnyel mossa le.
3. Illés is így tett egykoron, – kit elragadt a tűzsekér, – s világteremtő Istenünk, – ki testet öltve jött közénk.
4. Ezért imánk míg esdekel, – alázkodjék az értelem, – hajoljon földre térd s a váll, – arcunkat mossák könnyeink.
5. Vágyunkat üzzük messzire, – törjük meg testünk ösztönét, – így leszünk élő áldozat, – és bőkezűen adhatunk.
6. Szolgálván hogyha böjtölünk, – elszáll a belső lustaság, – elfut a lelki zsibbadás, – világosságra vált a köd.
7. Legyen bár vétkek temploma, – és bűnfekéllyel telt a szív, – a böjt lesz legjobb gyógyszere, – ha kegyelmével jó Atyánk.
8. Jézus, könyörgünk, irgalom! – Bánkódva hozzád száll szavunk: – hogy bűn világát rontva szét – irgalmad hozzon békülést!
9. (Meghajolva:) Fiaddal add meg, jó Atyánk, – örök Lelkeddel add meg ezt, – kit háromságos névvel is – vallunk, hogy egy vagy, Istenünk. Amen.

³ Kivonat az Üdvösség éve; Az Egyházi év liturgiájának magyarázata (Stephanus Nyomda és Könyvkiadó Rt. 1937) c. könyvből

Szép és kimeríthetetlenül tartalmas jelekkel, szimbólumokkal vezet bennünket az Egyház. Rögtön a nagyböjt elején: A búcsúzás az allelujától:

„Hetvened vasárnapra hirtelen hangulatváltozás megy végbe a liturgiában. Ekkor egyszerre elmarad az egyházi énekek sorából egy kis ének. Nekünk, gyöngéltű kor gyermekeinek talán föl sem tűnik, de a mélyen hívő középkor ugyancsak elevenen átélte ezt a változást: nincs többé a *lleluja*, és majd csak húsvét ünnepére hangzik fel újra. A szentmisében nem köszöntjük többé az evangéliumkor bevonuló isteni Királyt ünnepélyes allelujázással. A napi zsolozsma nyolc imaóráját sem kezdjük többé az örvendező allelujával. Helyette azt mondjuk vagy énekeljük: 'Dicséret neked Urunk, örök dicsőség királya!' ami kétségtelenül szép köszöntés, de mégiscsak pótlék: az alleluját próbálja helyettesíteni, s így sejtjük, hogy mit is akar az Egyház az allelujával kifejezni.

Mi hát az a *lleluja*? A héberből származik, és szó szerint annyi: *Hallelu-Jah* = dicsérjétek Jahvét (Istent); ám már az Ószövetségben elvesztette ezt az eredeti, szó szerinti jelentését, és örömköltés lett belőle. Már Tóbiás könyvében (13,22) olvassuk: '(A mennyei Jeruzsálem) utcáin alleluja fog zengeni'. Ebben az értelemben vették át az első keresztények, és megtették az örvendezés, a mennyország és a föltámadás énekévé. Hozzá tartozik a liturgia őszállományához, hangzik a legrégebbi idők óta, s hangzani fog századokról századokra egészen az idők végéig, hogy majd ott túl a mennyei Jeruzsálemben is vég nélkül tovább zengjen. A Titkos jelenések könyvéből tudjuk: 'Mint nagy sereg szózata és mint sok vizek zúgása, és mint nagy mennydörgések hangja fog zengeni a győzelmi alleluja' (Jel 19,6).

A kereszténység első idejében a magánéletben is használták az alleluját: ezt énekeltek a hívők otthon, a szántóvető az ekeszarva mellett, a kézműves a műhelyében. A hajósok éneke így szólt: 'Hadd énekeljük evezős dalunkat, allelujánkat'. A keresztény katonák csatakiáltásnak használták. 'Alleluja, föltámad az Úr!', ezzel köszöntötték egymást húsvét reggelén az első keresztények. Sőt még elhunytjaikat is az alleluja hangja mellett helyezték nyugalomra. Micsoda hit, a föltámadásnak micsoda biztos reménye hangzik ki a ravatal mellett énekelte allelujából!

Az allelujának legigazibb helye azonban a liturgiában van. Eleinte csak húsvétkor szerepelt, mint kifejezetten föltámadási ének, most azonban végigkíséri a hívő lelket az egész éven át, és a föltámadás örömeinek, a győzelem biztos reményének jegyét nyomja a keresztény életre. Az Anyaszentegyház napjában többször mondja és zengi a zsolozsmában minden egyes imaórának az elején, szóval nyolcszor naponként; de különösképpen a szentmisében szerepel az allelujázás, mint előhang az evangéliumhoz, mint Krisztus érkezését jelző hírnök. Mint ének, a liturgia leggazdagabb és legértékesebb korális dallamai közül való. Csupán a böjtelő és nagyböjt ideje, melyet a bűneinkért vállalt töredelemnek szentelünk, indítja az Egyházat arra, hogy az ujjongó örömeinek ezt a nagyszerű énekét egy időre elhagyja, hogy meghitt barátjától az allelujától elszakadjon. A búcsúzás a hetvenedvasárnapot megelőző szombaton megy végbe. A vesperás végén a *Benedicamus Domino* után kétszer énekelik az alleluját, és a kórus is kettős allelujával felel.

A böjtelőt szívesen hasonlították össze a zsidók 70 éves fogságával, mely bűneik büntetéseként sújtotta őket. Durandus, egy középkori liturgikus így beszél: Elhagyjuk az alleluját, az angyalok énekét, mert Ádám bűne kirekesztett minket az angyalok társaságából...⁴

⁴ Kivonat folytatása az Üdvösség éve; Az Egyházi év liturgiájának magyarázata (Stephanus Nyomda és Könyvkiadó Rt. 1937) c. könyvből

IMA AZ EGYSÉGÉRT

Mennyei Atyánk, azért vagyunk itt, hogy kinyilvánítsuk szent akaratodnak megnyilatkozását. Egyben bocsánatodat kérjük, hogy oly kevésbé értjük, amit kezdetektől fogva mondasz nekünk. Szeretnénk végre megtérni és Hozzád hasonlóan a szeretettől indítatva tenni mindent. S már most tudjuk, hogy ha sikerülne a valódi szeretet jegyében élni napjainkat, akkor meghatározottságaink nem gátak, hanem segítségek lennének abban, hogy együttes erővel Neked, Mennyei Atyánk hálát mondjunk.

Mint ahogy az anyaméh sem korlátozza a teremtés csodájaként ott megjelenő embert, hanem az élet törvényszerűségétől behatároltan már ott hordozza a Te arcodnak misztériumait, úgy minden behatároló gondolatunk is képes védelmet biztosítani, ha valóban az élet érdekeit figyelembe véve igyekszünk egymás segítségére lenni. Ha nem a múltunk vagy az elképzelt jövőnk tart fogva, akkor képessé válunk egymásra figyelni, de addig, míg múltunk vélt és valós sebeivel vagy jövőnk magunk által rendezett jogait igazgatjuk és azzal vagyunk elfoglalva, addig Uram nem leszünk képesek a közös hálaadásra. Megvalljuk Neked, Mennyei Atyánk, hogy a külön bejáratú és nekünk hasznosnak ígérkező isten előtt tudunk leginkább imának gondolt cselekményünkkel foglalatoskodni. Kérjük Atyánk, hogy szabadíts meg bennünket ezektől az istenképzetektől, és add nekünk mindnyájunknak, hogy a bálványképzetek előtt gyakorolt áltevékenységünkől megszabadulva Neked, Egy Igaz Istennek mondjunk hálát mindennapjainkért. Teljes őszinteséggel tudjunk engedelmes gyermekeiddé lenni, hogy egymás testvéreivé lehessünk. S mint testvérek, egymást segítve legyen békesség mindannyiunk szívében.

Mindezt azért kérjük Urunk, mert sajnos túl sokszor is érezzük mindennapjainkban a békétlenségből fakadó széthúzást, ami szinte állandósítja a feszültséget életünkben. De mert kegyelmed megvilágosítása által tudjuk, hogy Te mindannyiunk szerető Atyja vagy, kérjük, adj erőt nekünk, hogy egymásban felismerve arcodat, szeretet ébredhessen bennünk. Nem azért merjük ezt kérni, mert méltók vagyunk rá vagy érdemeink erre jogosítanak. Nem! Egyedül a Te végtelen jóságod és határtalan szereteted, ami bátorságot önt belénk és érdemtelenségeink ellenére szólásra késztet.

Köszönjük Uram a mostani alkalmat, hogy szólhattunk Hozzád.

Köszönjük azt is, hogy meghallgattad a kimondott és ki nem mondott imáinkat és mindazt teljesítet, ami szeretetünket megerősíti és egységünket növeli. Ámen.

Komáromi János

KÖZÖS ÁLLÁSFOGLALÁS

a reformációról való katolikus-evangélikus közös megemlékezés alkalmából

„Maradjatok bennem, és én tibennetek. Ahogy a szőlővessző nem teremhet gyümölcsöt magától, ha nem marad a szőlőtőn, úgy ti sem, ha nem maradtok énbennem” (Jn 15,4).

Hálás szívvel

Ezzel a közös állásfoglalással örvendező hálánkat fejezzük ki Istennek ezért a lundi székesegyházban tartott közös imaalkalomért, amellyel elkezdjük a megemlékező évet a reformáció ötszázadik évfordulójáról. A katolikusok és evangélikusok közötti állandó és gyümölcsöző ökumenikus párbeszéd ötven esztendeje segített minket, hogy felülemelkedjünk sok különbözőségen, és mélyebbé váljon köztünk egymás megismerése és a kölcsönös bizalom. Közeledtünk egymáshoz felebarátaink – gyakran szenvedések és üldöztetések között élő felebarátaink – közös szolgálata által is. A párbeszéd és a közös tanúságtétel által már nem vagyunk idegenek. Sőt megtanultuk, hogy az, ami összeköt minket, nagyobb annál, mint ami elválaszt.

A szembenállástól a közösségig

Bár mélységesen hálásak vagyunk a reformáción keresztül kapott lelki és teológiai ajándékokért, megvalljuk és fájjaljuk Krisztus előtt azt a tényt, hogy evangélikusok és katolikusok megsértették az egyház látható egységét. A teológiai nézetkülönbségeket előítéletek és összetűzések kísérték, a vallást pedig politikai célokra használták. Közös hitünk Jézus Krisztusban és keresztségünk mindennapi megtérést követel tőlünk, melynek köszönhetően elutasítjuk a történelmi viszályokat és összetűzéseket, melyek akadályozzák a kiengesztelődés szolgálatát. Bár nem változtathatjuk meg a múltat, de az emlékezetünket és az emlékezés módját átalakíthatjuk. Imádkozzunk sebeink gyógyulásáért, és emlékezetünk gyógyulásáért is, mely elhomályosítja egymás látását. Határozottan visszautasítunk minden gyűlölködést és minden erőszakot, a múltban és a jelenben, különösen is a vallás nevében elkövetett tetteket. Ma meghallgatjuk Isten parancsát, hogy tegyünk félre minden konfliktust. Elismerjük, hogy kegyelemből nyertünk szabadulást, hogy a felé a közösség felé haladhassunk, amelyre Isten szüntelenül hív minket.

Elkötelezettségünk a közös tanúságtétel mellett

Miközben túllépünk a történelem vállunkra nehezedő eseményein, azon fáradozunk, hogy együttesen tegyünk tanúságot Istennek a megfeszített és feltámadt Krisztusban kinyilatkoztatott irgalmas kegyelméről. Tudjuk, hogy az evangéliumról való tanúságtételünkre kihatással van az, ahogyan egymáshoz viszonyulunk, s ezért egyre jobban növekedni igyekszünk a keresztségben gyökerező közösségben, és próbáljuk a még fennmaradó akadályokat is elmozdítani a teljes egység elérésének útjából. Krisztus arra vágyik, hogy egyesek legyünk, és így a világ hinni tudjon (vö. Jn 17,21).

Közösségeink sok tagja vágyik arra, hogy az Eucharisziából egyetlen asztról részesüljön a teljes egység konkrét kifejeződéséeként. Tapasztaljuk azok szenvedését, akik bár egész életüket megosztják, nem osztozhatnak Isten megváltó jelenlétéből az Eucharisztia asztalánál. Elismerjük közös pásztori felelősségünket abban, hogy válaszoljunk népünknek a Krisztusban való egységre irányuló lelki szomjúságára és éhségére. Nagyon vágyunk arra, hogy begyógyuljon ez a seb Krisztus testén. Ez a célja ökumenikus erőfeszítéseinknek, melyeket szeretnénk növelni, a teológia párbeszéd melletti elkötelezettségünk megújítása által is.

Imádkozzunk Istenhez, hogy katolikusok és evangélikusok együtt tudjanak tanúságot tenni Jézus Krisztus evangéliumáról, meghívva az embereket, hogy meghallják és befogadják az Isten megváltó tevékenységéről szóló örömhírt. Kérjük Istentől indíttatást, bátorítást és erőt,

hogy együtt tudjunk előrehaladni a szolgálatban, védelmezve az emberek, különösen is a szegények emberi méltóságát és jogait, dolgozva az igazságosságért és elutasítva az erőszak minden formáját. Isten arra hív minket, hogy közel legyünk azokhoz, akik [emberi] méltóságra, igazságosságra, békére és kiengesztelődésre vágnak. Ma főképp annak érdekében emeljük fel szavunkat, hogy szűnjön meg az erőszak és a szélsőséges csoportok tevékenysége, amely sok országot és közösséget sújt, és sok testvérünket is Krisztusban. Buzdítjuk az evangélikusokat és a katolikusokat, hogy együtt dolgozzanak az idegenek befogadásában, hogy segítsenek azoknak, akik a háború és az üldözés miatt hazájuk elhagyására kényszerülnek, hogy védelmezzék a menekültek és menedékkérők jogait.

Ma sokkal jobban tudatára ébredünk, mint korábban, hogy szolgálatunknak a világban ki kell terjednie az egész teremtett világra is, amely szenved a kizsákmányolástól és a kielégíthetetlen kapzsiság következményeitől. Elismerjük a jövő nemzedékeknek azt a jogát, hogy örülhessenek a világnak, Isten művének, annak minden kedvező lehetőségével és annak teljes szépségében. Imádkozunk az emberek szívének és elméjének megváltozásáért, ami a teremtett világgal való szerető és felelős törődéshez vezet.

Egyek Krisztusban

Jó alkalom a mai nap arra, hogy kifejezzük hálánkat a világszintű keresztény felekezetekhez és közösségekhez tartozó testvéreinknek, akik jelen vannak és csatlakoznak hozzánk az imában. Amikor megújítjuk elköteleződésünket a szembenállástól a közösség felé tartó haladásunkban, ezt Krisztus egyetlen testének tagjaiként tesszük, hiszen ennek az egy testnek váltunk tagjává a keresztség által. Kérjük útitársainkat az ökumenizmus útján, hogy emlékeztessenek minket vállalásainkra, és bátorítsanak minket. Kérjük őket, hogy továbbra is imádkozzanak értünk, járjanak együtt velünk, támogassanak minket, hogy teljesítsük vallási elhatározásainkat, amelyet ma kifejeztünk.

Felhívás a világon élő összes katolikus és evangélikus hívőhöz

Felhívást intézünk az összes evangélikus és katolikus plébániához és közösséghez, hogy legyenek bátrak és kreatívak, öröm- és reményteliek annak a nagy kalandnak a folytatásában, amely ránk vár. A múlt szembenállásai helyett inkább a köztünk lévő egység isteni ajándéka vezesse együttműködésünket és mélyítse el szolidaritásunkat. Összefogva a Krisztusba vetett hitben, együtt imádkozva, egymást meghallgatva, kapcsolatainkban Krisztus szeretetét megélve mi, katolikusok és evangélikusok megnyílunk az egy és szentháromságos Isten ereje előtt. Krisztusba gyökerezve és tanúságot téve öröla megújítjuk elhatározásunkat, hogy Isten egész emberiség iránti végtelen szeretetének hűségese hírnökei leszünk.

Lund, 2016. október 31.

FERENC PÁPA
a Katolikus Egyház vezetője

MUNIB YOUNAN PÜSPÖK
a Lutheránus Világszövetség elnöke

A „VEZEKLŐK VISSZAFOGADÁSA” NAGYCSÜTÖRTÖKÖN⁵

A nagycsütörtök tartalma nem merül ki az Utolsó Vacsorának, az Oltáriszentség alapításának megünneplésében. Az egyik legösszetettebb, leggazdagabb liturgikus nap ez, amely a húsvéti misztérium egészét, s kiemelve annak számos elemét is tartalmazza. Egyebek mellett: Nagycsütörtök a bűnbocsánat eminens napja is volt az Egyházban.

A nagybőjt nemcsak a hittanulók készülésének időszaka volt, hanem a vezeklők „kitaszításának” és visszafogadásának ideje is. A nyilvános bűnök elkövetői engesztelésül egy időre az egyházi közösség peremére kerültek, hogy az engesztelés teljesítése után őket a megtalált drachma, a megkeresett juh, a hazatért tékozló fiú fölötti örömmel fogadja vissza az Egyház. A nagybőjti evangéliumok és könyörgések egy részét éppúgy a vezeklő fegyelem teszi érthetővé, mint ahogy Hamvazószerdát is annak köszönhetjük.

A vezeklők gondolja, dolga az egész közösségre tartozik, ha igazán hívőkből áll a közösség. De ezen túl a vezeklők alakja és a vezeklő liturgia a többi hívőt, a „privát” bűnök elkövetőit is a megtérésre, bűnbánatra intette és inti. Így ha az őskeresztény vezeklési fegyelem már nem is él az Egyházban, a „vezeklő-liturgia” nem veszítette el aktualitását.

Micsoda hit kellett ahhoz, hogy valaki hónapokig, akár évikig vállalja a kitaszítottságot, megszegyenitettséget azért, hogy bűnei bocsánatot nyerjenek! Ma sokan úgy érezzük, „mi teszünk az Egyháznak szívességet, ha meggyónunk, s ha nem kellünk, hát az Egyház bánja: annyival kevesebben lesznek a templomban. De hogy még mi vállaljunk vezeklést?! S az Egyháztól legyen kegy, hogy visszafogad? A vezeklők visszafogadása nagy lecke mindnyájunknak.

A vezeklők nagycsütörtöki visszafogadásának szertartását az egri székesegyház középkori „ordináriuskönyve” alapján foglalom össze. (Nemrég jelent meg három nyelven a *Musicalia Danubiana* sorozatban.)

A nagycsütörtöki kishórák befejezése után meghúzzák a kisebb harangokat. A kórusba gyülekezik a teljes klérus, a püspök pedig vörös palástban, mitrával és pásztorbottal, hat diakónus és hat szubdiakónus kíséretében a templom előcsarnokába megy. A vezeklők a templom kapui előtt állnak, őket a katedrális fődiakónusa vezeti albában, stórával, mezítlén lábban és kezében egy fapalcát hordva.

Eközben a zsoltárok arról énekelnek, mily jó az Egyházban, az egyházi közösségben lenni (83, 84, 115, 131, 132, 133). A püspök leül a templomkapunál, s ezt éneklí: *Jöjjetek, jöjjetek, jöjjetek, gyermekeim, hallgassatok engem, az Úr félelmére tanítlak titeket.* A fődiakónus felhívására a vezeklők arccal a földre borulnak, s csendben imádkoznak. Ez háromszor ismétlődik, majd a fődiakónus a püspököt szólítja: *Itt van, ó, tisztelendő főpap, az irgalmazás ideje...* A vezeklők most bűnbánati zsoltárokat énekelnek, s azokra bűnbánati könyörgések következnek. Ezután a fődiakónus azt kéri: *Reintegra in eis apostolicus pontifex..., Állítsd helyre bennük, ó, apostoli főpap...*

A püspök inti őket, hogy amit bűnbánattal lemostak, azt visszaeséssel fel ne újítsák. Ezután a fődiakónus a vezeklőket kézen fogva a püspökhöz vezeti, a püspök pedig egyenként visszavezeti őket az Egyház ölébe, vagyis a templomhajóba, a Szent Kereszt oltára elé.

Ott a püspök ezt az antifónát kezdi: *Tiszta szívet teremts bennem, ó, Isten, és az igaz lelket újítsd meg bensőmben,* s ezzel eléneklí a teljes 50. zsoltárt. A püspök a vezeklőkkel együtt leborul az oltár előtt, és litániát énekelnek, benne ezzel a kéréssel: *hogy a jelenlévő bűnbánó*

⁵ Dobszay László: Jegyzetek a liturgiáról; Új Ember Kiadó 2002. 181-183 old.

szolgáidnak minden bűnük bocsánatát megadni méltóztassál – kérünk téged, hallgass meg minket! A vezeklők meggyújtják kezükben a gyertyákat, s a püspök a szertartáskönyvből ünnepi könyörgést, prefációt énekel értük. Annak végén megadja a feloldozást, szenteltvízzel meghinti, majd megtömjénezi őket, s ezzel hosszú idő után megkapják a hívőket illető liturgikus tiszteletadást.

Azután fejüket megérinti a pásztorbottal: *Kelj fel, aki alszol...* s ők egyenként a püspök széke elé járulnak, kezükben égő gyertyával, s vesszőt tartanak saját fejük fölött. A püspök a férfiakat megcsókolja, az asszonyoknak püspöki gyűrűjét nyújtja csókra, a vezeklők pedig eltörrik fejük fölött a vesszőt, majd helyükre visszamennek. A püspök záró könyörgést és ünnepélyes áldást mond, majd a fődiakónus figyelmezteti őket, hogy (amennyiben Rómának fenntartott feloldozásra van szükség), egy éven belül keressék fel a római kúriát.

Mindezt befejezve a püspök és kísérete belép a kórusba, miközben a kórus és az orgona elkezd a mise introitusát. *Mi pedig dicsekedjünk...* Vagyis, a bűnbánati szertartás nemcsak a templomba, a hajóba, az Egyház közösségébe vezette vissza a vezeklőket, hanem az Eukarisztia közösségébe is.

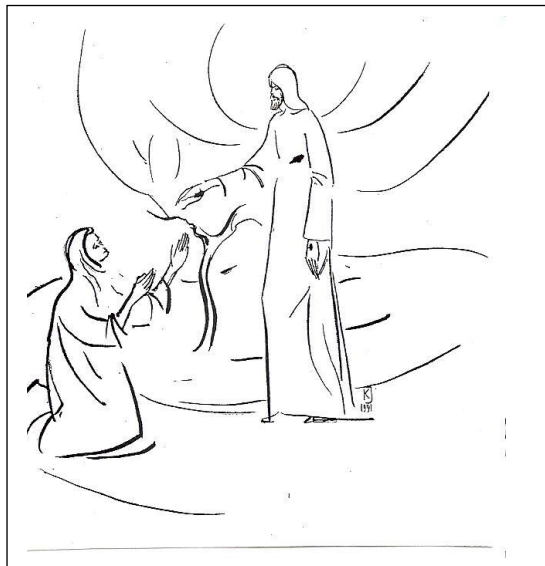
A lelki okuláson túl talán gyakorlati következtetések is levonhatók a fentiekből.

1. Kezdjük nagyböjti bűnbánatunkat Hamvazószerdán úgy, hogy lélekben a vezeklőkhöz csatlakozunk. Lélekben tartsunk velük a negyven nap alatt, s az ő örömmel kezdjük meg nagycsütörtöki szentmisénket.

2. Nagycsütörtököt tekinthetjük a böjti tisztulás végnapjának, mely még egyszer, s véglegesen felkészít a szent három napra.

3. Bűnbánó lelkületünket táplálja, és helyes irányba vezet, ha a bűnbánati zsoltárokat, az Egyház bűnbánati könyörgéseit imádkozzuk, valamint ha konkrét szövegekből megismerjük az Egyház bűnbánati hagyományait, bűnbánati fegyelmét.

4. A vezeklők szertartásának egy módosított változatát tartalmazza az *Éneklő Egyház*. Nagyon alkalmas arra, hogy akár közösségben, akár egyénileg elvégezzük a nagyböjtt alatt, vagy talán éppen Nagycsütörtök napján.

Gondolatok a Húsvét éjszakára való felkészüléshez⁶

A liturgikus megújulás egyik nagy feladata, hogy visszaadja a katolikus világnak a második szent éjszakát, a Húsvét éjszakáját, 'az összes vigíliák anyját', amint azt Szent Ágoston hívja. Az utolsó négy évszázad liturgiátlan szelleme és érzéketlensége megfosztott minket a legszentebb éjjeltől, reméljük azonban, hogy évszázadunk liturgikus szelleme majd jóváteszi ezt a hibát.

Így írt ezelőtt hetven évvel *Pius Parsch*⁷. Nos, a liturgikus megújulás valóban visszaadta a szent éjszakát, a magyar Egyház azonban – tisztelet a kivételes templomoknak – ellökte magától ezt az ajándékot. A vigília visszaállítása óta tart a körmenet és a vigília körüli anomália. Eleinte még lehetett hivatkozni az elnyomó hatalomra, de 1990 után kibújt a szög a zsákból, s most új ígét, a mindig előrántható „pasztorális szempontot” halljuk, hogy miért kell Róma leghatározottabb utasítása ellenére feláldozni a vigíliát a körmenet javára. Tudok olyan székesegyházról is, ahol fittyet hánytak Róma ezzel kapcsolatos tiltására és intelmére.

Mint közismert, a főszertartás a középkor folyamán egyre korábbra csúszott vissza a szombati napirendben. Az így kiüresedő estét foglalta el aztán a magyar barokkban a két elemből összerakott körmenet. Az egyik eredeti elem a szent sír felnyitása volt, hajdan Húsvét éjjelén, a matutínus végén, a *Te Deum* előtt. A másik elem a középkori húsvéti nagykörmenet, melyet csodálatos ősi énekek (*Cum Rex gloriae, Salve festa dies*) kíséretében a vasárnapi nagymise előtt tartottak. Mivel a vigíliaszertartást szombaton kora reggel üres templomban végezte a pap, érthető, hogy a hívők (és nem hívők) számára is a látványos körmenet lett a húsvéti ünneplés központja, és sokaknak a húsvéti vacsora nélkülözhetetlen előjátéka. Jellemző, hogy még papjaink is ezt hívták „feltámadási szertartásnak”.

Amikor a vigília visszakerült az éjszakára, különféle pótmegoldásokat kellett kieszelni a helyzet megoldására. Az első volt – jól jött a hatósági tilalom – a vigília délutánra időzítése (ragyogó napfénynél dicsőítette az *Exsultet* „ezt a szent éjszakát”). Ez együtt járt azzal, hogy a szertartást a lehető legrövidebbre csapták össze, csak hogy még napszállat előtt véget érjen a körmenet. (Az értékrendet jellemzi, hogy a templomi hirdetések mindig gondosan tudósítják az érdeklődőket, mikor kezdődik a körmenet, hogy elérhesse mindaz, akit a liturgia nem érdekel.)

Nem jobb, amivel az utóbbi időben próbálkoztak a „kecske is – káposzta is” elv jegyében. Egyes helyeken délután megtartják a fényes körmenetet, kivilágított templomban eléneklik az alleluját, a *Te Deumot*, majd este, a sötétben elkezdik a tűzszentelést, az *Exsultet* stb. Ilyen helyeken szinte a körmenetet kezelik liturgiaként, s a vigíliát magánajtatossággént! Hogy ez az abúzus mennyire értelmetlen, azt hiszem, nem kell magyaráznom. Elég, ha arra utalok, hogy a körmeneten vígan allelujáznak, holott az alleluja visszaadása a vigília végén, a mise evangéliuma előtt fog megtörténni. Ez a skizofrénia a hívek nevelése szempontjából is vétkes: a vigília értékét alászállítja a tudatukban.

Nemrég egy újabb – szerintem abszurd – ötletéről olvastam. Eszerint a körmenetet a tűzszentelés és az *Exsultet* között, magának a vigíliának az elején kellene megtartani, mintegy a templomba való bevonulás kibővítéseként. Gondoljuk csak el, hogyan lehet egy húsvéti énekekkel, allelujával kísért, ujjongó körmenet után visszahelyezkedni a vigília

⁶ Dobszay László: Jegyzetek a liturgiáról, Új Ember Kiadó, 2001

⁷ Johann Pius Parsch (1884-1954) A liturgia megújulás és a Szentírás népszerűsítésében voltak érdemei (többek között).

alapszituációjába, s megkezdeni a sötétből felemelkedő, az allelujáig és a szentmiséig egyre fokozódó szertartássorozatot!

Mi tehát a megoldás? Mint mindig, itt is az a feltétel, hogy komolyan vegyük az igazságot, ez esetben a liturgiai igazságot. Ne a körmenetből induljunk ki, s ahhoz szabjuk a liturgiát, hanem legyen első jó feltételünk az, hogy visszaállítjuk a vigíliát az őt megillető helyre és rangra, s törekedni fogunk minél teljesebb, minél tökéletesebb megünneplésére.

Ehhez azonban a hívő népben is tudatosítani kell a vigília jelentőségét. Eleinte akár a nagyböjti prédikációk és hittanórák menetét, vagy a lelkigyakorlatos beszédek témáját is a vigíliára való felkészítés jegyében lehetne meghatározni.

A szigorú római előírást betartva a szertartás (az új tűz és fény születésével és megszentelésével) csak a sötétség beállta után kezdődhet. Ez a magyarországi éghajlati viszonyok mellett (és számolva azzal, hogy a Húsvét többnyire áprilisra, akár annak második felére esik) legkorábban este nyolc, de inkább kilenc vagy éppen tíz óra. A családokat arra kell inteni, hogy napirendjüket, étkezési gyakorlatukat ehhez szabják. Ami nagyon is kedvező új szokásokhoz vezethetne: a szertartásra indulás előtt könnyű vacsora, majd a vigíliára menet előtt az ünnepi asztal megterítése, az ételek előkészítése (probléma-e ma, a hűtőszekrények és mikrohullámú melegítők korában?), a vigíliáról hazaérkezve nem nehéz, de „ünnepi” falatok (vagy agapé az egyházközségi teremben). Az ilyen természetes „népszokások” kialakítása is segíti az ünneptartást!

Ehhez igazodhat azután a körmenet. Az első lehetőség: a szertartás után, éjszaka. Ennek ma már nincs akadálya, s hangulatában is egyedülálló hatású lehet. Hogy esetleg a „közönsége” nem lesz olyan nagy? Azért mi mégis elsősorban hálaadásnak, az öröm és istendicséret menetének szánjuk, s nem tüntetésnek!

A második, talán még jobb lehetőség: az eredeti elrendezésből venni tanulságot. A szentmise végén megtörténhetne a szent sír felnyitása és az Oltáriszentség ünnepélyes visszavitele a főoltárra (habár az újabb rubrikák – nem teljesen világos okokból – ellene vannak az Oltáriszentség szentsír-kápolnában való elhelyezésének), és az egész vigília lezárásaként: *Te Deum*. Másnap, a plébániai nagymise előtt a „Jézus-kereséssel”, a *Ludus Paschalisszal* indulhatna a szertartás (vö. Éneklő Egyház 841-842.sz.), ez természetesen folytatódik a teoforikus körmenettel. A templomba visszaérkezve már az introitust énekeljük, majd szentségi áldás után, a szentség eltétele és az oltárincenzáció közben a Kírie a húsvéti tropussal énekelhető (a Kírie eredetileg úgyis a stációs körmenet befejező éneke volt), végül a Gloria méltó módon vezeti át a körmenetből a misébe. (Vagyis az általános szabályoknak megfelelően a bűnbánati akció elmaradna, éppúgy, mint a húsvéti vasárnapokon is, ha megtartjuk a húsvéti „kiskörmeneteket”.)

Akár egyik, akár másik megoldás mellett döntünk, a húsvéti vigília jelentősége nyilvánvalóvá válik az egész hívő közösség előtt, a körmenet is a maga helyére kerül, anélkül, hogy „interferencia” keletkezne közte és a főszertartás között.

Akkor már csak az marad hátra, hogy a hívek meg is értsék, mi ennek az elrendezésnek teológiai és misztériumos oka. De ha megértik, annak az egész év liturgiájára kisugárzó hatása lesz.

Rákóczi Pirosa: **Még egy érv az eutrapelia erénye mellett**

Az eutrapelia egy olyan keresztény erény, melyet sok világi ferences gyakorol, annak ellenére, hogy nem is hallotta még ezt a szót.

Mi az eutrapelia? A lélek egy olyan állapota, melyben komolyan vidám és vidáman komoly. Aki ezt az erényt gyakorolja, az játékosan éli az életet: vidámságot képes vinni a nehéz munkába, és finom, szelíd módon humorizál.

Miért vitatták nagy katolikus gondolkozók ezt az erényt? Az eutrapelia az ókori görög filozófusok műveiben bukkant föl, mint dicséretes magatartásforma, sőt erény. Az első századok nagy keresztény szentjei, mint pl. Szent Ambrus, nem tartották ennek az erénynek a gyakorlását Isten dicséretére valónak. A szentekhez illetlennek minősítették, különösen olyan megnyilvánulásait, mint a tánc.

Szerencsénkre Aquinói Szent Tamás viszont fölfedezte az eutrapelia igazi értékét. Itt most erről csak egyetlen gondolatát idézzük. Szent Tamás nagy művében, a Summa Theologiá-ban ezt írja: „... amint az embernek testi pihenésre van szüksége a test felüdüléséhez, mert nem dolgozhat szüntelenül, hiszen véges az adott munkához szükséges ereje, így a lélekkel is ez a helyzet: az ő ereje, amelyre az adott tevékenységhez szüksége van, szintén véges... Amint pedig a testi fáradtságot a testi pihenés enyhíti, úgy a lelki fáradtságot is lelki pihenéssel kell enyhíteni.” Az eutrapelia meghatározása a műben Arisztotelész után: a játszani tudás életfegyelme.

Aquinói Szent Tamás tehát a játékoságot a lélek felüdüléséhez szükséges dolognak tartja. Így egyszerűen elengedhetetlen az ember testi-lelki egészségéhez. A vita, vagyis hogy erény-e az eutrapelia, ezzel eldőlt. Talán mégsem felesleges, ha én is elmondok egy érvet amellet, hogy miért tartom erénynek a lélek játékos megnyilvánulását.

Mi az az új érv, mely megerősítheti, hogy az eutrapelia valóban fontos erény? Sosem gondoltam volna, de egy jezsuita játékról szóló könyv megszerettette velem az alázatosságot. Miért? Erre egy nagyon egyszerű okfejtéssel tudok válaszolni. Ha igazán Isten játékos embere vagyok, akkor egyben alázatos ember is leszek. Mert, ha a magam életét játékosan élem, akkor nehezen lehetek gögös. Nem veszem komolyan a rangokat és kitüntetések. Nem foglalkoztat semmiféle karrier, jól érzem magam, akár egy bohóc, akár egy gyermek – s hallottuk már: ilyeneké a Mennyek Országa.

Honnan tudom mindezt? Az eutrapelia témában Hugo Rahner⁸ könyvét olvastam el, melynek címe: A játszó ember. A szerző munkamódszere az volt, hogy az első századokban a szellemi környezetet jelentő, ókori görög filozófusok és művészek írásait ismertette, valamint az Ószövetség vonatkozó részeit föl idézve bizonyítja be, hogy a „pogányok” által megrajzolt erény, miképp lehetséges, hogy Isten sajátja is. Hugo Rahner könyve mégsem kultúrtörténeti vagy vallástörténeti mű, hanem igazi teológia. Merészség tőlem, hogy ebből a jól föl épített munkából most csak egy mondatot idézek, méghozzá talán nem is a legfontosabbat. Ez a mondat azonban illusztrálja, amit a jezsuita pap munkamódszereiről írtam: „A teremtésben nem a dolgok zárt evilági lefolyásának merev szükségszerűségéről van szó, hanem a világtól különböző Logosznak játékos, szép rendjéről.” (34. o.)

Mi vehető a legkomolyabban ebben a műben? A szöveg egyik fő gondolata, hogy mivel a teremtés is kvázi játék, így nem szükségszerű, hogy mi emberek legyünk, tehát mindannyiunkat jókedvében, minden belső és külső kényszertől mentesen teremtett Isten. Ezért lehetünk alázatosak, hálásak és vidámak – már ha éppen nem valamilyen szélsőséges nyomorúságban van részünk.

Miért írta meg könyvét Hugo Rahner? Hugo Rahner szerint a bölcselkedés értelme, hogy jól esik az embernek bölcselkedni. Ezt pedig a komoly emberek talán túl komolyan teszik. Ezt a megfigyelést a szerző érdekes módon rejti és ejti el könyve 78. oldalán: „Óvatosan, de a gyöngyhalász örömeivel kísérelünk meg napfényre hozni egyet s más elfeledett kincsekből a mai teológia számára, amely annyira szakértő módon tud komoly lenni.”

Miért olvassuk Hugo Rahner könyvét? Mert „akik nem tudtátok, most megtanulhattátok, hogy” „az a véres Isten nincsen”⁹.

⁸ Hugo Rahner (1900-1968) jezsuita szerzetes teológus A játszó ember c. könyve. (Karl Rahner bátyja)

⁹ Babits Mihály: Zsoltár gyermekhangra.

Székely János: **Kiáltás az életért**

„Kiáltás hallatszik Rámában, nagy sírás és jajgatás: Ráhel siratja fiait, és nem akar vigasztalódni, mert nincsenek többé.” (Jer 31,15)

Sokszor megdöbbenve vesszük tudomásul, hogy a régi korokban milyen szörnyűségeket műveltek és tartottak természetesnek, megengedhetőnek az emberek. Borzalmas olvasni például a rabszolgák helyzetéről az ókorban, de akár jóval később az Afrikából elhurcolt számtalan rabszolga kálváriájáról is. Szívszorító hallani a régi korok szörnyű háborúiról és kínzásairól. Azonban a mi modern korunknak is vannak nagyon embertelen és kegyetlen vonásai, amelyeket évszázadok múlva ugyanilyen döbbenettel fog szemlélni az utókor. Ezek közé tartozik a százmilliókat érintő éhezés, amit – ha akarna – a gazdag világ azonnal meg tudna oldani. De ezek közé a kegyetlen és elszomorító tények közé tartozik a kicsiny, még meg nem született, ártatlan és védtelen gyermekek elpusztítása az anyaméhben. Későbbi évszázadok emberei döbbenettel fognak erről hallani, hogy a kórházaink szülészeti osztályain mi zajlott, az orvosaink mit végeztek el, a társadalmunk mi felett hunyt szemet.

Talán azért is tudja meghozni egy ember ezt a végzetes döntést, mert nem látja a kisgyermeket, mert az az anya méhében van. Ha ki volna téve egy kis asztalra, ott képtelen volna ugyanezt megtenni. Mintha a társadalmunk bekötné a szemét, nem akarna szembenézni ezzel a szörnyűséggel. Ezért is alakultak ki fedőszavak a műtétet elvégző orvosok között. A kisgyermek fejét 1-es tárgynak nevezik, hogy ne kelljen kimondani a szörnyű valóságot, hogy az orvos azt kérdezi: a kisgyermek feje megvan-e, szét tudták-e törni.

Isten és a lelkiismeretünk, a jobbik énünk arra hív minket, hogy szakítsunk ezzel a rettenetes bűnnel, védjük meg az ártatlan kisgyermek életét.

Amikor az egyház az abortusz ellen szól, azt nem a nők ellen, hanem a nőkért is teszi. Az abortusz nemcsak annak a kisgyermeknek tragédia, aki nem születhetett meg, hanem az édesanyának is. Ha van benne lelkiismeret, soha nem fogja megbocsátani magának azt, amit tett. Az egyház az édesanyákat is védeni akarja, amikor ettől a rettenetes döntéstől meg akarja őket menteni.

Az abortuszért nem csak a nő a felelős. Éppen annyira felelős az apa is, sokszor a rokonság is. Sok esetben pontosan az anya az, aki a végsőkig próbálja menteni a gyermekét. És éppúgy felelős az orvos és az asszisztensek is, akik ezt a rettenetes, egyáltalán nem gyógyító, nem orvosi beavatkozást végzik.

Minden bűnre van bocsánat, ha valaki őszintén bánja, és szeretné jóvátenni, az abortusz bűnére is. A világ és minden ember sorsa Isten kezében van, Isten az ő életüket is beteljesíti az Ő örök békéjének és szeretetének országában. Jó, ha azok a szülők, akik eldobták a kisgyermeküket, így tudnak rájuk gondolni, hogy ezek a kicsiny gyermekek Istennél vannak: élnek, végtelenül boldogok, megértik a szüleik gyengeségét, megbocsátják, és imádkoznak értük, áldásukkal, mosolyukkal kísérik az életüket. Jó, ha az ilyen szülők nevet is tudnak adni ezeknek a kicsi, meg nem született gyermekeknek, imádkoznak értük, bocsánatot kérnek tőlük, szólnak hozzájuk. Jó, ha a bűnbánatuk jeleként egy szegényebb, gondokkal küzdő sokgyermekes családnak vagy egy nevelőotthonban felnövekvő gyermeknek segítséget nyújtanak.

Ma Magyarországon nagyon sok gyermektelen fiatal pár vár arra, hogy újszülött kisgyermeket örökbe fogadhasson. Ha egy édesanya megszüli a gyermekét, még ha nem is tudja felnevelni, biztos lehet abban, hogy szerető, gyermekre váró szülők fognak gondoskodni róla, hogy jó kezekben lesz.

Krisztus erre hív: Válaszd az életet! Mondjunk igent erre a hívásra. Nyissuk meg újra családjainkat és a társadalmunkat az élet ajándéka előtt!

Jézusi gyaloglás Jézussal¹⁰

Nem véletlen a megfogalmazás kettőssége. Két egymást erősítő gondolat kifejezése. A *Jézusi gyaloglás* Jézus értünk való fáradhatatlan gyaloglása, hogy mindenhová, mindenkihez elvigye az örömhírt. Szünet nélkül gyalogolt, a szeretet hajtotta, hogy beteljesítse az Atyától számára rendelt küldetést, s ki is mondta: „A rókáknak odujuk van, az ég madarainak fészük, de az Emberfiának nincs hová lehajtsa a fejét” (Lk 9,58). A *Gyaloglás Jézussal* – ami túlmutat bármely lelkigyakorlaton vagy zárandokúton – a mi gyaloglásunk, Jézus földön járó egyháza tagjainak gyaloglása, olykor bukducsolása, majd fölállása azon az úton, a szeretet útján, amelyet Jézus értünk való gyaloglásával, kereszthalálával és feltámadásával kijelölt számunkra. A zsoltáros könyörgésére: „Uram, mutasd meg nekem útjaidat, taníts meg ösvényeidre!” (25,4) akár válaszul is idézhetjük, amit Jézus mond magáról: „*Én vagyok az út, az igazság és az élet*” (Jn 14,6).

Mérő József gyaloglása Bajától Jeruzsálemig

A szépapám, Mérő József elkötelezett hitéről szóló érdekes történetet sokan megismerhették már a katolikus újságokból.

Az Olajfák hegyének tövében, Mária sírjának templomától jobbra áll az a barlang, amelyben majdnem száz évig őriztek egy megható magyar emléket. Huber Lipót ezt írja *Az Úr Jézus szülőföldjén* című könyvében: „Egyik oszlopnál nehéz fakereszt vonja magára a magyar zárandok figyelmét, melyet 30 év előtt egy Bács megyei honfitársam, aki 2 évi gyaloglás után ért Jeruzsálembe, vállain hozott ide. Rajta ez egyszerű fölírás olvasható: »Az Isten Dicsőségére Jézus Szerettetiért hozta ezen Körösztot Magyarországból bajai lakos, Mérő József 60 éves zárandok 1868.«”

Szekszárdon született szépapám takácsmesterséget tanult. A XIX. század közepén Bajára költözött a családjával. A mélyen vallásos embert sok megpróbáltatás érte: egy éven belül három kisgyermekét veszítette el, papnak készülő fia elhagyta a szemináriumot, leánya pedig a zárdát. Felesége is meghalt, s ő teljesen egyedül maradt. Akkor határozta el, hogy elzárándokol a Szentföldre.

1866 tavaszán kivágta a kertjében lévő tölgyfát, keresztet ácsolt belőle, tarisznyát akasztott a nyakába, és a kereszttel a vállán gyalog indult a Szentföldre. Községről községre vándorolt; jó emberek megszánták, szállást és ételmezt adtak neki. Így érkezett el két éves zárandoklás után, Szerbián, Bulgárián, Törökországon át, ezer veszély és szenvedés közepette a Szentföldre. Nehéz keresztjével végigjárta a szent helyeket, majd a keresztet a ferenceseknek ajándékozta, és a Getszemáni-barlangban hagyta.

Zdravec István tábori püspök, ferences szerzetes szentföldi útjáról szóló személyes élményei között 1931-ben meghatottan említi „az egyszerű, de nagy benső értéket képviselő” magyar emléket, Mérő József keresztjét: „... egy alázatos, széplelkű, gerinces és acélos akaratú magyar embernek rendíthetetlen mély hitét, tettekész energiáját és mélységes forró szeretetét Krisztus iránt sugározza ki még ma is magából az az embermagasságú nehéz tölgyfa kereszt, melyet Mérő József bajai lakos, többévi fáradságos gyalogmenetben a vállán vitt le Bajáról Jeruzsálembe. A Getszemáné-kert mellett, Szűz Mária sírja közelében, a Getszemáné-barlangban, melyben az Úr Jézus oly sokat tartózkodott tanítványával, és amelyben őket visszahagyta szenvedésének éjjelén is, őrzik a ferences barátok azt a magyar tölgyfa keresztet, melyet büszkén mutogatnak öt világrész zárandokainak, mint a hit, remény és szeretet sokatmondó szép zálogát.

¹⁰ Molnár Renáta, Hofher József SJ: A mozgás lelkiisége – Nordic Walking és a szemlélődő ima c. könyvéből (Jzsuita Kiadó, 2016 21-24.o.)

Akkoriban az egész Szentföld, pogány és keresztény egyaránt épült ennek az öreg magyar embernek mélységes hitén és alázatosságán, mely erőt adott neki ahhoz, hogy e nehéz keresztet ide lehozza, és vállalja e kereszttel kövesse az Úr Jézus szent lába nyomait a Szentföldön. Már három alkalommal részesültem abban az örömben, hogy a Getszemáné-kert Krisztus olajfáinak tövében termett, illatos színes virágokkal ékesíthettem föl ezt a nekünk, magyaroknak különösen kedves keresztet. [...] Büszkék vagyunk rá, hogy magyar testvérünk emlékét ily nagy kegyelettel őrzik a szentföldi barátok.”

Mérő József keresztje 1955-ig volt a Getszemáni-barlangban, a középén lévő oszlopon. 1955-ben egy felhőszakadás következtében a Kedron patak elöntötte Mária sírját és a Getszemáni-barlangot. A ferencesek helyreállították és átépítették a szentélyt, de Mérő József keresztjének nyoma veszett.

Ükunokája, Mérő Éva azonban nem tudott belenyugodni a kereszt eltűnésébe. Bajusz Ferenc református teológusprofesszor segítségével 1966-ban új, vörösfenyőből készült, százhusz centiméter magas keresztet helyezett el a Getszemáni-barlangban.

A kereszt alatt kis tábla jelezte (azóta ez is eltűnt) „Bajai Mérő József keresztje magyar honból 1868”.

Bízom benne, hogy a ferences testvérek segítségével újabb tábla emlékeztethet majd szépapám elkötelezett hitére és alázatára.

Mintha az ő útján járnék Jézussal gyalogolva, amikor a *Jézusi gyaloglás* lelkigyakorlatának résztvevőit kísérem.

Böjte Csaba imája gyermekáldásért

Magányunkban térdre rogyva, eléd állunk Istenünk,
csillagszemű gyermekarcért alázattal esdeklünk!
Gyermek nélkül, jövő nélkül minden munkánk céltalan.
Útodtalan vergődésünk terméketlen fügefafa!
Betlehemi szép ajándék, Gyermek Jézus közénk jött,
Názáretnek poros útján velünk játszó társunk lett!
Pajkos élet, gyermeki jókedv, minden bajon átvezet!
Istengyermek szent vonásod, ragyogjon a szíveken!
Vidám jókedv, gyermekáldás, szülőföldünk Istenország.
Ajándékoz nyári zápor, ingyen adod bő áldásod!
Családunk a gazdagságunk, a kis gyermek bennünk álmod,
minden imánk, legszebb vágyunk, testet öltött élő lángod!
Atya, Fiú, Szentléleknek dicsőség és tisztelet.
Szentháromság egy Istennek
családunkért örök hála és köszönet. Ámen

MEGHÍVÓ

Tisztelettel és szeretettel hívom
Önt

és kedves családját,
valamint barátait és ismerőseit

2017. május 28-án vasárnap,

a gyermeknap alkalmából
rendezendő kiállításomra.

A közel 50 éves hagyomány
azonban kicsit változik!

Makkosmárián,

**a Fogolykiváltó Boldogasszony
templom kertjében
találkozunk.**

A tárlat 10.00-19.00 óráig tart.

Komáromi János

A Ferences Világi Rend képzési levele
Megjelenik kéthavonta
„Ingyen kaptátok, ingyen adjátok”
Kiadja a FVR Országos Tanácsa
belső használatra
1024 Budapest, Rómer Flóris u. 4.
www.fvr.hu
Összeállította: Komáromi János ofS